

Tv a sport osob sluchovým postižením Český svaz neslyšících sportovců

http://www.handicapsports.cz/index_neslys.htm

Slyšící lidé jsou postižení, jestliže
se snaží rozumět neslyšícím...

Prožili svůj život v naprosté
závislosti na svém sluchu a řeči...

Závažnost problému komunikace...

- „Slepota odděluje od věcí, hluchota od lidí“
(Helena Kellerová)
- „To, že neslyší, bere pro sebe jako přirozený stav.“
- „... mezi slyšícími členy své vlastní rodiny se však ocitá v postavení cizince: neví, o čem si ostatní povídají, čemu se smějí, z čeho mají radost, co jim působí starosti, co připravují, na čem se domlouvají, co oceňují a co odsuzují.“
(Věra Strnadová)

Dále...

- Zatímco zrak „vypneme“ zavřením očních víček, u sluchu žádná taková záklopka není, sluch běžně „nevypínáme“, a to ani ve spánku.
- Ztráta či poškození sluchu má sociálně a komunikačně mnohem větší dopad na rozvoj jedince než ztráta či poškození zraku

Zrakové postižení x sluchové postižení

- Omezení rozvoje pohybové koordinace a orientace v prostoru; NENÍ omezena řeč a komunikace, je možné rozvíjet své schopnosti a talent, vnímat hudbu, literaturu.
- ??? Vždy podle příznivce jedné nebo druhé skupiny...???😊

Jak se projevuje ztráta sluchu

- omezený vývoj a deformace řeči, omezení a deformace komunikace, omezená možnost rozvinutí vybraných schopností, obtížný přístup ke vzdělání a kultuře jejíž hodnoty jsou vázány řečí.
- zhoršení orientace v prostředí, neporozumění realitě, chybí pocit bezpečí a jistoty, chybí zvukové pozadí – neinformační zvuky, „podprahové slyšení“.

Jak se projevuje ztráta sluchu

- Psychologický dopad SP: citové problémy, pocit méněcennosti, nedůvěra v okolí, úzkost, deprese, podobné pobytu v naprosté tmě.
- Vliv viditelnosti postižení a jeho důsledky – sluchové postižení není vidět, což je pro mnohé lidi velmi matoucí.
- Většinou je okolí ochotno pomoci spíše osobám s jiným postižením (zrakovým, tělesným).

Statistika...

- Odhad: 1 ‰ až 1,5 ‰ narozených dětí.
- V ČR: 120 až 180 dětí se narodí se závažným SP (prenatální i perinatální etiologie).
- Nemalý počet dětí ztrácí sluch v útlém dětství ještě před rozvojem řeči (např. v důsledku meningitid, úrazů apod.).
- Podle vládních materiálů každoročně do základních škol pro SP nastupuje 80 až 90 dětí se SP.
- V ČR je síť 13 základních škol pro sluchově postižené, jejichž součástí je také mateřská škola.

Ještě statistika

- Neslyšící – užívající znakový jazyk - 7 000
- Ohluchlé osoby - 10 000
- Uživatelé sluchadel - 200 000
- Dalšíh 150 000 si svou sluchovou ztrátu neuvědomuje, nebo nechce připustit.

Jak komunikovat...

Vzdálenost při komunikaci

Zlatá střední cesta: ani příliš daleko, ani příliš blízko, cca 1-2m,

- dle situace,
- dle preferencí a zkušeností osoby se sluchovým postižením,
- u malého dítěte menší vzdálenost,
- odraz zvuku od stěn; mění se charakter zvuku.

Znakový jazyk

Dobrý den.

dobrý

dobrý

Palec s ukazovákem spojeny, ruka se ohýbá v lokti. Čím větší pohyb, tím větší důraz.

den

den

Palec s ukazovákem spojeny, pohyb obloukem zleva doprava.

Zdroj: GABRIELOVÁ, D. a kol. Slovník znakové řeči

Prstová abeceda

Zdroj: POTMĚŠIL, M. Prstová abeceda.

Jak komunikovat...

Vzájemné postavení osob

- Optimální je, pokud jsou tváře komunikujících osob ve stejné výšce (existují i společensky dané výjimky),
- vždy obličejem k sobě!
- Nezakrývat si při řeči ústa (ruka, vousy, žvýkačka, cigareta, dýmka, mikrofon...).

Jak komunikovat...

Osvětlení

- hlavní zásada: světlo musí dopadat vždy na náš obličej a ruce; světelný zdroj nesmíme mít v zádech.
- **NE**: stát před oknem, stát před lampou, či jiným zdrojem světla.
- **ANO**: stát čelem k oknu či jinému zdroji světla
- Pozor na šero - podvečer, sklep, sklad...

Jak komunikovat...

Zřetelná výslovnost:

- mluvit zřetelně a jasně,
- neartikulovat však přehnaně,
- mluvit hlasitě, ale nekřičet,
- přizpůsobovat se okolí, v hlučném prostředí je třeba upravit podmínky komunikace.

Zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně
dalších zákonů,
ve znění zákona č. 384/2008 Sb.

Komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob

Komunikačními systémy neslyšících a hluchoslepých osob se pro účely tohoto zákona rozumí

- ☐ český znakový jazyk
- ☐ a komunikační systémy vycházející z českého jazyka.

Komunikační systémy vycházející z českého jazyka

- Znakovaná čeština
- Prstová abeceda
- Vizualizace mluvené češtiny
- Písemný záznam mluvené řeči
- Lormova abeceda
- Daktylografika
- Braillovo písmo s využitím taktilní formy
- Taktilní odezírání
- Vibrační metoda Tadoma

Různé vlivy na vytváření socializace

- Kdy ohluchli,
- byla výhoda včasné péče,
- velikost sluchové ztráty,
- jaká byla příležitost školního vzdělávání,
- a s tím související vrozená inteligence a vnitřní osobnost.

Každé snížení sluchové ostrosti nebo změna kvality sluchového vjemu, která vybočuje z mezí normálního sluchu.

Může vzniknout patologickým stavem v kterémkoli úseku sluchového analyzátoru: sběrný úsek – převodní úsek (středouší) – nervový úsek (hlemýžď, sluchová dráha, centrum)

SLUCHOVÁ PORUCHA

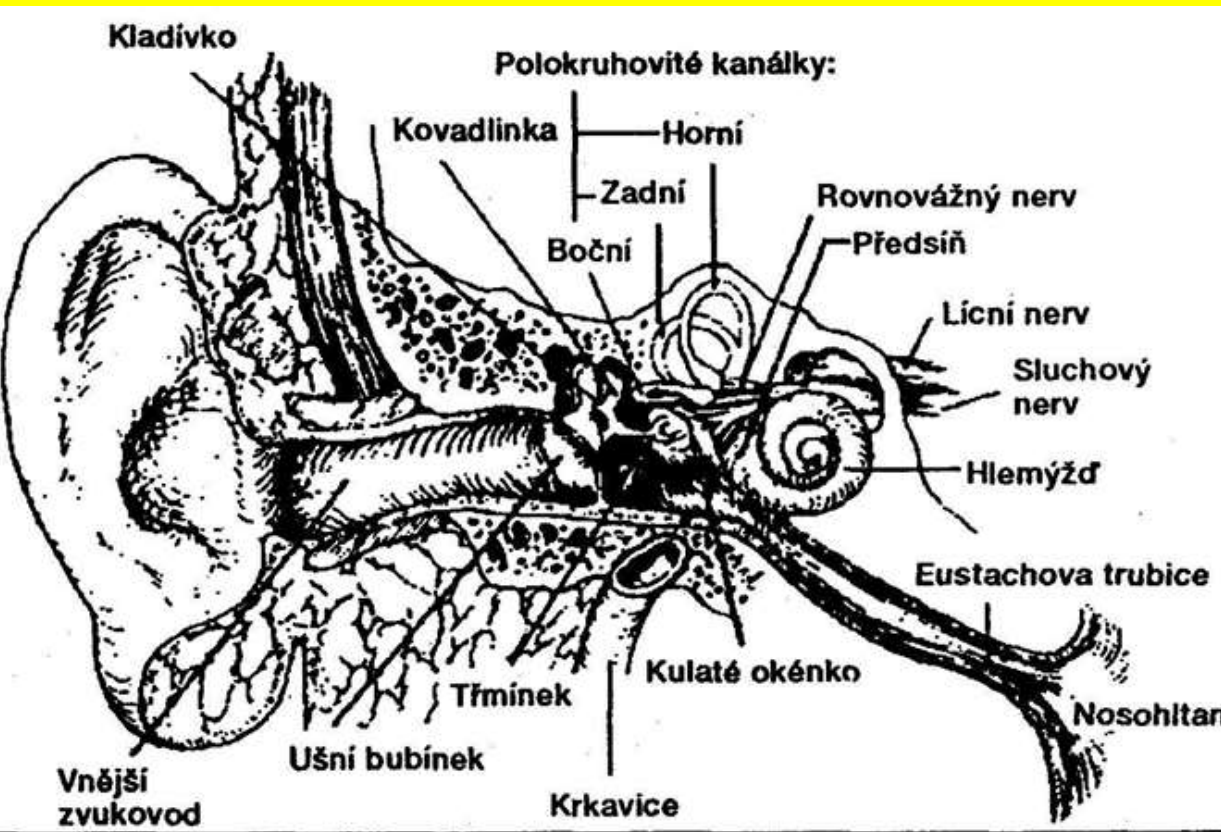
Poškození orgánu nebo jeho funkce z hlediska kvality
či kvantity

SLUCHOVÁ VADA

V sobě zahrnuje ještě i sociální důsledky, včetně řečového defektu (v diagnostické a pedagogické praxi je nelze používat odděleně).

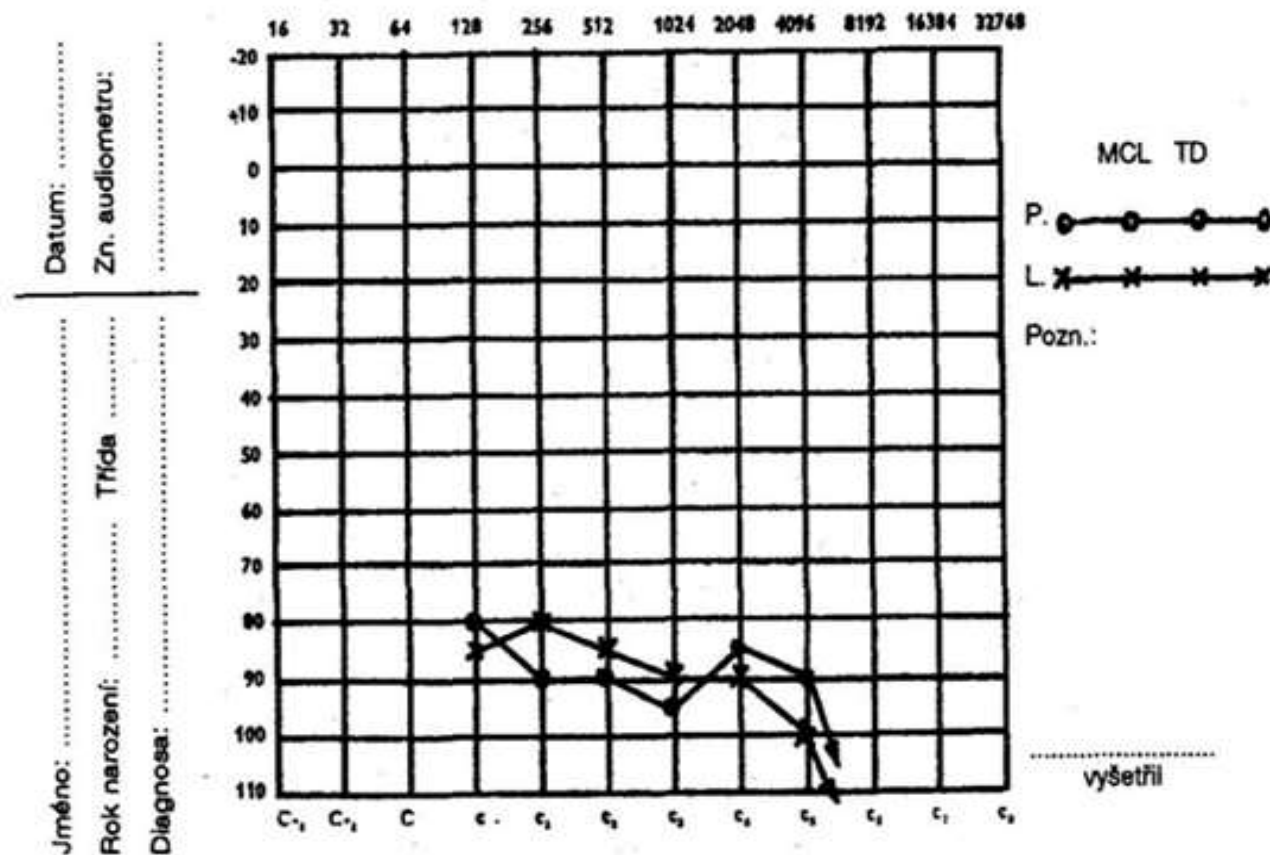
SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ

Sluchový analyzátor

- periferní část – zevní, střední, vnitřní ucho
- centrální část – sluchový nerv, jádra, dráha, korová centra v mozku

Audiometrie - audiogram

Audiogram neslyšícího dítěte

Druhy - typy

- Porucha vrozená
- Porucha získaná
- Různého stupně a různého druhu
- Nedoslýchavé
- Se zbytky sluchu
- Neslyšící.

Posouzení

- Nejen podle stupně a druhu postižení, ale i
- Podle intelektu
- Podle podnětnosti prostředí
- Výchovy k samostatnosti a k adaptaci na prostředí

Obvyklé dělení

- Podle velikosti sluchové ztráty.
- Podle místa vzniku.
- Podle doby, kdy k sluchové vadě došlo (souvisí s řečí).

Podle velikosti sluchové ztráty...

- Vyjádřeno v dB – ve stupnici 0-140 dB.
- Dle WHO (1980):
- 0-25 dB – normální sluch;
- 26-40 dB – lehká nedoslýchavost;
- 41-55 dB – střední nedoslýchavost;
- 56-70 dB – středně těžká nedoslýchavost;
- 71-90 dB – těžké poškození sluchu;
- 91 dB a více – velmi závažné poškození sluchu.

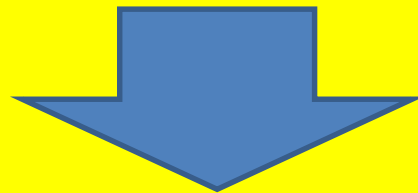
Číselné označení	Velikost ztráty sluchu podle WHO ¹⁰	Název kategorie ztráty sluchu	Název kategorie podle vyhlášky MPSV ¹¹ č. 284/1995 Sb.
1	0 až 25 dB	normální sluch	
2	26 - 40 dB	lehká nedoslýchavost	lehká nedoslýchavost (již od 20 dB)
3	41 až 55 dB	střední nedoslýchavost	středně těžká nedoslýchavost
4	56 až 70 dB	středně těžké poškození sluchu	těžká nedoslýchavost
5	71 až 90 dB	těžké poškození sluchu	praktická hluchota
6	více než 90 dB, ale body v audiogramu i nad 1 kHz	velmi závažné poškození sluchu	úplná hluchota
7	v audiogramu nejsou žádné body nad 1 kHz	neslyšící	
8	chybějící audiogram		

Podle místa vzniku

- **Vady převodní** – porucha v mechanické části sluhové dráhy; porucha převodu vnímání zvuku; porucha kvantity slyšení – např. ucpání zvukovodu, deformity vnějšího a středního ucha (operativně); záněty – lze kompenzovat.
- **Vady percepční (senzoneurální)** – poškození vláskových buněk ve vnitřním uchu; rozmanité příznaky, buňky citlivé na nedostatek kyslíku; vady závažnější.
- **Vady smíšené**
- **Vady centrální**

Podle doby, kdy k sluchové vadě došlo (souvisí s řečí)

- Vrozené – v důsledku dědičnosti nebo v době zrání plodu).
- Získané – po narození – rozhodující kvůli rozvoji řeči

- Prelingvální (u dítěte není ještě ukončen vývoj řeči a o sluch přišlo před rozvojem řeči – obv. do dvou let včetně).
- Postlingvální

Problém

- Handicap v osvojování znalostí – intelektové učení
- Handicap v komunikaci
- Handicap v osvojování pohybových dovedností

Hodina Tv - výuka

- Tv nevyžaduje takovou koncentraci a odezírání jako jiné předměty.
- Zabezpečit a upozornit na změnu činnosti.
- Odkládání sluchadel.
- Problémy v koordinaci, komunikaci mezi spoluhráči, cítění rytmu, v přístupu k PA, reakční rychlost aj.

Dítě

- Potřeba citové vazby na rodiče
- Nutná dobrá spolupráce rodiny – pak úspěšnější rehabilitace a integrace
- Základy odezírání, dorozumívání a orientace v prostředí.
- Úkol – rozvíjení schopností a dovedností, směrovost a prostorová orientace.
- Pohybový i mluvní rytmus

Dospělí

- Tvoří často izolované skupiny
- Potíže s dorozumíváním
- Tv – integrace, podněcování k mluvené řeči, zmenšení společenské izolovanosti.
- Obvykle vyplývající oslabení

Důležitost Tv

- Pro fyzický, psychický a sociální rozvoj
- Díky PA se setkává s ostatními a komunikuje
- Zohlednit individualitu žáka.
- Snížená orientace v prostoru.
- Informační deficit.
- Snížená schopnost vnímat alarmující signály nebo upozorňovací zvuky.

Činitelé ovlivňující výuku Tv

- Přiměřená artikulace;
- Zrakový kontakt – učitel v zorném poli žáka;
- Intenzita světla a jeho směr – na ústa učitele;
- Konverzační vzdálenost;
- Využívat zrakové kontroly v průběhu činností;
- Využívat vizuální pomůcky;
- Ujistit se, že bylo pochopeno zadání;
- Příprava ostatních ž. na integraci (komunikace)

Absence a úloha Tv

- Tělesné oslabení
- Nesprávné a mělké dýchání
- Plochý hrudník a vadné držení těla
- Neobratnost a nízká úroveň rytmizačních sch.
- Nedostatečná orientační a informační schopnost sluchového analyzátoru

Další charakteristické znaky

- Zlozvyky v držení těla a chůzi
- Poruchy rovnováhy
- Dýchání – málo rozvinuté nepoužití řeči – již ale zastaralý názor, neboť je to v důsledku zanedbání dětí
- Převaha vizuální paměti, někdy orientace za pomoci vibrací apod.
- Největší problém je chybějící rytmus a dynamika

Problémy a specifika

- Sportovní disciplíny založené na rytmu
- Udržení směru – plavání!!!! – ochrana zvukovodu
- Co nejvíce pohybových aktivit
- Pravidelný běh, klus – rytmus
- Rytmická výchova – otřesy, dotečky apod.
- Některé sporty se vylučují – otřesy apod. – nutnost lékařského dobrozdání

Deaflympiády

(dříve Světové hry neslyšících)

- Deaflympiády vzhledem ke specifickému způsobu komunikace konají vždy samostatně a neslyšící sportovci již nejsou dále členění jako u ostatních typů postižení. První letní deaflympiáda se uskutečnila již v roce 1924 v Paříži a poslední letní deaflympiáda se uskutečnila v Melbourne v roce 2005.
- První zimní deaflympiáda se konala v roce 1949 v Seefeldu a poslední v roce 2003 ve švédském Sundsvallu.

Soutěžní disciplíny

- Letní deaflympiády: atletika, badminton, basketbal, bowling, cyklistika, fotbal, házená, orientační běh, plavání, stolní tenis, střelba, tenis, vodní polo, volejbal, zápas.
- Na zimních deaflympiádách se soutěží v alpském lyžování, běhu na lyžích, ledním hokeji a snowboardingu.

Vývoj

- Byl 1990, tradice neslyšících sportovců,
- již v roce 1986 vznikla na ČÚV ČSTV komise, která řídila sport neslyšících v českých zemích.
- Již v roce 1924 pomáhali čeští neslyšící sportovci zakládat CISS (Mezinárodní výbor neslyšících sportovců) v Paříži a od toho roku vlastně se odvíjejí vlastní olympijské hry neslyšících sportovců ve světě pod názvem Světové hry neslyšících (jako Deaflympic).
- Vlastníme od CISS certifikát, kde je úředně potvrzeno, že Český svaz neslyšících sportovců patří mezi prvními zakladateli CISS a je členem od roku 1924.
- V roce 1932 vznikl druhý sportovní klub v Brně, a v roce 1934 vzniká řídící složka pod názvem Československý svaz neslyšících sportovců, který měl celorepublikovou činnost.

- Po roce 1968 byl sportovní svaz přejmenován na Svaz neslyšících sportovců (SNS) a spadal pod II. oddělení ČSTV, kde byly tzv. neolympijské sporty.
- Normalizace a po roce 1986 faktická ztráta samostatnosti SNS a jeho začlenění do Svazu zdravotně postižených jako sekce neslyšících
- Vzniká česká sekce v rámci ČÚV ČSTV v českém svazu zdravotně postižených sportovců, tato česká sekce neslyšících sportovců začala budovat svoji strukturu a organizaci soutěží v Čechách a na Moravě za pomoci lidí od STK bývalého SNS, a starala se o rozvoj sportů i členstva, pomáhala zakládat další sportovní kluby.
- 1990 vzniká samostatný Federální svaz neslyšících sportovců (FSNS) na republikové bázi (na starosti reprezentaci, mezinárodní záležitosti) a vzniká samostatný Český svaz neslyšících sportovců, který organizoval soutěže v českých zemích a rozšiřoval členskou základnu.

- **1993 zanikl Federální svaz neslyšících sportovců společně s Konfederací sportovních svazů v bývalém Československu, a úlohu FSNS převzal Český svaz neslyšících sportovců jako nástupnická organizace a i vlastně jako staronový člen CISS od roku 1924.**
- **neexistenci vlastních sportovních areálů a zařízení potřebných pro rozvoj sportu mládeže neslyšících a sluchově postižených v oblasti tělesné výchovy a sportu.**
- **ani jeden sportovní klub vůbec nevlastní a nemá ani k dispozici třeba fotbalové hřiště, tělocvičnu, musejí vše pronajímat a hledat finance.**

- **V tzv. socialistické společnosti, kdy se proklamovala podpora sportu a TV, se hledělo na neslyšící a sluchově postižené jako na přítěž,**
- **V roce 1947 v Československu bylo celkem 9 klubů z toho 7 v Čechách a na Moravě: Praha, Brno, Plzeň, Zlín, Hradec Králové, Ostrava, Lawn Tennis Praha, a na Slovensku : Bratislava a Topolčany – celkem členů 352 (muži 295 a ženy 57) se čtyřmi sporty: fotbal, tenis, ski a hokej.**
- **Po roce 1990 měl ČSNS již 23 klubů s 2150 členy a 10 sportů, Slovenský svaz neslyšících sportovců (SSNS) 5 klubů s 300 členy a 4 sporty.**
- **Nyní má ČSNS celkem 4.886 členů, 19 sportů – 17 STK, 4 územní župy, 28 klubů.**

- Světová sportovní federace neslyšících (CISS)
- Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS) - členem Českého paralympijského výboru

ČR a svět

- Fotbal, St.tenis, Futsal, Atletika, Volejbal, Kuželky, Šachy, Šipky, Bowling, Joker, Mládež, Turistika, Lyžování, Orientační běh, Cyklistika, Tenis, Lední hokej
- [http://www.handicapsports.cz/index kont ne slys.htm](http://www.handicapsports.cz/index_kont_ne_slys.htm)
- Deaflympics

Zdroje

- Prokopiusová, Š. (2014). *Komunikace osob se sluchovým postižením – prezentace ROPOV*. Plzeň: ZČU.
- Brožík, J. (2014). *Možnosti studia osob se sluchovým postižením – prezentace ROPOV*. Plzeň: ZČU.
- Gabrielová, D. a kol. (1998). *Slovník znakové řeči*. Praha: Horizont.
- Potměšil, M. (1992). *Prstová abeceda*. Praha: FRPSP Praha.